

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ ЛОГІСТИКИ

Вступ. Успіх у бізнесі залежить не тільки від діяльності самого підприємства, але й від партнерів - постачальників, дилерів, дистриб'юторів, перевізників, експедиторів і т.п. Необхідність забезпечення взаємозв'язків різних завдань, функцій і процесів вимагає всеохоплюючого, комплексного й інтегрованого підходу на основі принципів логістики.

Виклад основного матеріалу. Всі функції й операції аграрних підприємств повинні плануватися, управлятися й координуватися в цілому. Всі процеси, що протікають у рамках окремих функцій, узгоджуються один з одним і створюють, таким чином, резерви зниження загальних витрат. Основу інтегрованої системи логістики утворюють такі найважливіші сфери бізнесу, як закупівля сировини й матеріалів, виробництво, збут, потоки матеріалів, транспорт, інформація, фінанси, а також системи управління запасами, якістю, планування потреби в матеріалах і т.п.

Варто раціональніше розробляти логістичні ланцюги, що впорядковують процес руху товару рис.1.

**Постачальник ---> Виробник --> Посередник (оптовий продавець) ...
Посередник (роздрібний продавець) ---> Споживач**

Рис. 1. Загальна схема логістичного ланцюга.

Звернемо увагу на той факт, що кожна з посередницьких ланок потенційно може бути продавцем товару. Тому у разі їх відокремлення виникає загроза конкуренції. Утворення логістичного ланцюга дає змогу узгоджувати дії, правильно розподілити функціональні обов'язки і одержати додатковий ефект. Використання логістичного ланцюга дає інший стратегічний вартісний аналіз. Тут визначаються витрати кожної ланки, які сукупно утворюють ціну товару. Серед основних достоїнств логістичного ланцюга те, що він дає змогу знижувати ризик, пов'язаний з діяльністю аграрного підприємства. Звичайно, тут не маються на увазі технологічний і політичний ризики, але на ризики, обумовлені різними коливаннями ринку (зміна стратегії постачальників і споживачів, поява нових конкурентів), є суттєвий вплив. У вирішенні проблеми ризику першочергове значення має інформаційне забезпечення, що знижує міру невизначеності і дає змогу обґрунтувати те чи інше рішення. Підприємство, повинно бути відкритим для інформації, що надходить із зовнішнього середовища, причому насамперед для інформації, що має стратегічне значення. Водночас необхідно вживати заходи до приховування власної інформації, важливої для конкурентів. Тому рекламні оголошення, виступи керівників на переговорах слід узагальнювати, не даючи імпульсів для зовнішніх інтерпретацій.

Дослідження свідчать, що найбільший інтерес у аграрних підприємств нині викликає інформація про поточних конкурентів (33,9%) і споживачів (26,8%), тому було проведено пошук джерел де керівники можуть отримати відомості. Джерела найбільш доступної інформації про дані та інші конкурентні сили наведено нижче таб. 1:

Інформаційне забезпечення процесу підвищення конкурентного потенціалу аграрних підприємств

Інформація	Джерела
• поточні конкуренти	Відкрита статистична інформація, опубліковані інтерв'ю керівників конкуруючих підприємств, інформація про інновації.
• потенційні конкуренти	Аналітична інформація про диверсифікацію або перепрофілювання підприємств.
• постачальники	Рекламні повідомлення, відкрита статистична інформація, особисті контакти.
• споживачі	Результати анкетування, інтерв'ювання, спостережень.

Слід зазначити, що інформаційне забезпечення також ґрунтується на системному підході. Це означає, що підприємство повинне максимально використовувати всі інформаційні канали, встановивши їх пріоритетність згідно з вартістю, оперативністю, доступністю і достовірністю.

Однак для підприємства важливо не просто отримати оперативну, доступну і достовірну інформацію, а й правильно її інтерпретувати. Підводячи підсумки, сформулюємо основні вимоги до системного інформаційного забезпечення підприємства:

- орієнтація на досягнення мети діяльності підприємства;
- можливість використання інформації всіма підрозділами підприємства;
- переважання якісної форми над кількісною;
- кумулятивний підхід до інформації.

Причини зростання інтересу до логістики обумовлені потребами розвитку економіки й бізнесу. Підвищений інтерес до цієї науки як у світовий, так й у Українській економіці обумовлений рядом факторів: швидким ростом витрат на транспортування, фундаментальними змінами у філософії запасів, створенням продуктових каналів, бурхливим розвитком комп'ютерних технологій, переходом від концепції ринку продавця до концепції ринку покупця. Інтерес, що проявляють до логістики вітчизняні вчені, науково-технічні співробітники, менеджери підприємств, бізнесмени, пояснюється тими вражаючими результатами, які отримані завдяки застосуванню логістичного підходу в економіці зарубіжних країн.

Основні цілі запровадження логістичного підходу в діяльності підприємства: здійснення закупівель за мінімальними цінами; підвищення надійності поставок; забезпечення синхронності процесів поставки й обробки матеріалів; забезпечення безперервності процесу виробництва; виконання отриманих замовлень по асортименту й якості; мінімізація витрат на виробництво; пристосування виробництва до мінливого попиту; зниження рівня запасів готової продукції; задоволення попиту споживачів; поставка продукції відповідно до замовлень і договорів; високий ступінь готовності поставок.

При переміщенні матеріальних потоків у логістичних системах важливу роль грає складування. Склади є важливим підрозділом підприємств і являють собою спорудження для приймання й зберігання партій вантажів, їхній підготовці до споживання й відпуску.

Рішення прийняті керівниками й менеджерами фірми в сфері складування, умовно можна розділити на наступні групи:

- визначення числа складів, їх місця розташування, типу й розмірів;

- планування складських приміщень й оптимізація використання складських площ й обсягів;
- рішення по персоналу складів і баз.

Основою для ухвалення рішення про доцільність використання власного або найманого складу служать дані про витрати на зберігання й переробку вантажів по розглянутих варіантах. Число складів й їхнє розміщення на території, впливає на витрати коштів на доставку товарів споживачам і кінцевій вартості реалізованої продукції.

При зміні числа складів у системі розподілу частина витрат, пов'язаних із процесом доведення товарів до споживача, зростає, а частина знижується. При збільшенні числа складів зростають витрати на: доставку товарів на склади; утримання складів (опалення, освітлення, охорона). Зростають сумарні запаси в розподільній системі й витрати коштів на утримання складів. Це пояснюється необхідністю створення страхових запасів на кожному складі. Крім того при зростанні числа складів скорочуються зони їхнього обслуговування, і потреба в деяких товарах може виявитися нижче мінімальних норм завезення. Одночасно знижуються транспортні витрати на доставку товарів зі складів до місць їхньої реалізації.

Сучасний великий склад - це складне технічне спорудження, що складається із численних взаємозалежних елементів, має певну структуру й виконує ряд функцій по перетворенню матеріальних потоків, а також нагромадженню, переробці й розподілу вантажів між споживачами. При цьому в за рахунок різноманіття параметрів, технологічних рішень, конструкцій устаткування й характеристик різноманітної номенклатури вантажів, що переробляють склади відносять до складних систем. В той же час склад сам є всього лише елементом системи більш високого рівня - логістичного ланцюга, що і формує основні й технічні вимоги до складської системи, установлює мету й критерії її оптимального функціонування, диктує умови переробки вантажу.

Тому склад повинен розглядатися не ізольовано, а як інтегрована складова частина логістичного ланцюга. Тільки такий підхід дозволить забезпечити успішне виконання основних функцій складу й досягнення високого рівня рентабельності. При цьому необхідно мати на увазі, що в кожному окремо взятому випадку, для конкретного складу, параметри складської системи значно відрізняються один від одного, так само як її елементи й сама структура, заснована на взаємозв'язку цих елементів. При створенні складської системи потрібно керуватися наступним основним принципом: лише індивідуальне рішення з урахуванням всіх факторів, що впливають, може зробити її рентабельною. Передумовою цього є чітке визначення функціональних завдань і ґрунтовний аналіз переробки вантажу як усередині, так і поза складом. Будь-які витрати повинні бути економічно виправданими, тобто впровадження будь-якого технологічного й технічного рішення, пов'язане з капіталовкладеннями, повинне виходити з раціональної доцільності, а не з модних тенденцій і пропонованих технічних можливостей на ринку.

Для аграрних підприємств організація складського господарства в багатьох випадках є визначальним фактором в формуванні результатів господарської діяльності.

Висновки. Для реалізації цілей логістики необхідно: формування заявок на матеріали; вибір постачальників; розробка графіка доставки матеріалів; проектування й організація функціонування підрозділів, які приймають участь у матеріальному й технічному забезпеченні виробництва; організація транспортування матеріалів у процесі виробництва; організація доставки матеріалів до робочих місць; управління матеріальними потоками у виробництві; управління запасами матеріалів у виробництві; установлення прямих зв'язків зі споживачами продукції, формування портфеля замовлень; організація доставки продукції споживачам; організація сервісного обслуговування споживачів; організація складування готової продукції; управління запасами готової продукції.

Анотація

Досліджено теоретичні аспекти формування системи зв'язків аграрних підприємств основі принципів логістики. Визначено, що основу інтегрованої системи логістики складатимуть такі найважливіші сфери, як закупівля сировини й матеріалів, виробництво, збут, потоки матеріалів, транспорт, інформація, фінанси, а також системи управління запасами, якістю, планування потреби в матеріалах.

Аннотация

Исследованы теоретические аспекты формирования системы связей аграрных предприятий основе принципов логистики. Определенно, что основу интегрированной системы логистики будут составлять такие важнейшие сферы, как закупка сырья и материалов, производство, сбыт, потоки материалов, транспорт, информация, финансы, а также системы управления запасами, качеством, планирование потребности в материалах.

Annotation

Investigational theoretical aspects of forming of the system of connections of agrarian enterprises to basis of principles of logistic. Certainly, that such major spheres will make basis of the computer-integrated system of logistic, as a purchase of raw material and materials, production, sale, streams of materials, transport, information, finances, and also control the system by supplies, by quality, planning of requirement in materials.

Список використаних джерел:

1. Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. — М., 2000.
2. Пономарьова Ю.В. Логістика. Навчальний посібник: Вид 2-ге., перероб. та доп. — К.: Центр навчальної літератури, 2005.- 328с.
3. Максимов и др.; Под ред. В.М. Питерского. - М.: Недра, 1994. - 336 с.
- Семененко А. И. Предпринимательская логистика. — СПб., 1997.
4. Топіха В.І. та ін. Менеджмент ЗЕД в АПК. Монографія. МДАУ 2006.- 346с.